

Töö nr **25005321** | 10.09.2026

Asufarmi farmikompleksi detailplaneering

Keskkonnamõju strateegilise hindamise
programm

Ettepanekute küsimiseks

Tallinn–Tartu 2026

Krista Lahtvee | juhtekspert (KMH litsents KMH0158)

Sisukord

SISSEJUHATUS	3
1. KSH EESMÄRK JA ULATUS.....	4
2. KAVANDATAVA TEGEVUSE NING SELLE REAALSETE ALTERNATIIVSETE VÕIMALUSTE KIRJELDUS.....	7
3. SEOSSED ASJAKOHASTE ARENGU- JA PLANEERINGUDOKUMENTIDEGA.....	10
3.1. Valga maakonnaplaneering 2030+.....	10
3.2. Tõrva valla üldplaneering	11
3.3. Valga maakonna kohalike omavalitsuste kliima- ja energiakava 2035	14
4. EELDATAVALT MÕJUTATAVA KESKKONNA ÜLEVAADE	15
4.1. Asustus ja maakasutus.....	15
4.2. Geoloogia ja hüdrogeoloogia.....	15
4.3. Põhja ja pinnavesi	16
4.4. Taimestik ja loomastik.....	17
4.4.1. Natura 2000.....	17
4.5. Kultuurimälestised ja pärandkultuuriobjektid	17
4.6. Välisõhk.....	18
4.7. Ettevõtte ohtlikkus	19
5. STRATEEGILISE PLANEERIMISDOKUMENDI ELLUVIIMISEGA EELDATAVALT KAASNEV OLULINE KESKKONNAMÕJU.....	20
6. KSH KÄIGUS KASUTATAV HINDAMISMETOODIKA	23
7. DP JA KSH PROTSESSI KAASATUD OSAPOOLED	24
8. KSH EELDATAV AJAKAVA.....	27
9. KSH PROGRAMMI JA STRATEEGILISE PLANEERIMISDOKUMENDI KOOSTAJATE ANDMED	29
10. PLANEERINGU JA KSH-GA SEOTUD ISIKUTE JA ASUTUSTE ETTEPANEKUD.....	30
LISAD.....	31
Lisa 1. KSH algatamise ja avalikustamisega seotud dokumendid.....	31
Lisa 2. KSH juhteksperdi vastavus seaduses toodud sätetele.....	31

Sissejuhatus

OÜ Hummuli Agro (registrikood 10081382) Asu veisefarm (edaspidi ka Asufarm) asub Valga maakonnas Tõrva vallas Piiri külas. Asu veisefarmi käitisele on väljastatud keskkonnaluba nr KKL/320561. Käitise põhitegevusala on piimakarjakasvatus – farmis peetakse kuni 980 lüpsilehma, farmi planeeritud põhitoodang on 9800 t piima aastas. Lisaks tekib aastas *ca* 24 206 m³ vedelsõnnikut ja varutakse *ca* 18 000 tonni silo.

OÜ Hummuli Agro esitas Tõrva Vallavalitsusele Asu veisefarmi laiendamiseks detailplaneeringu (DP) algatamise taotluse. Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (edaspidi KeHJS) § 33 lg 1 kohaselt tuleb keskkonnamõju strateegiline hindamine algatada, kui strateegilise planeerimisdokumendiga kavandatakse § 6 lõikes 1 nimetatud tegevust. KeHJS § 6 lg 1 p 27 kohaselt on olulise keskkonnamõjuga tegevus niisuguse veisefarmi püstitamine, kus saab kasvatada rohkem kui 600 piimalehma, 800 ammalehma või 1200 noorveist (üle 8 kuu vanused lehmullikad ja pullid). Hummuli Agro OÜ kavandab olemasoleva Asufarmi laudakompleksi laiendust kogusummas *ca* 3000-le piimalehmale, *ca* 1400-le kinnislehmale ja *ca* 1300-le alla 6 kuu vanusele ning *ca* 1700-le üle 6 kuu vanusele loomale. Seega on tegemist olulise keskkonnamõjuga tegevusega ning detailplaneeringuga koos tuleb läbi viia KSH menetlus vastavalt KeHJS nõuetele.

Tõrva Vallavolikogu 16.10.2025 otsusega nr 1-3/2025/14 on algatatud Asufarmi farmikompleksi detailplaneeringu koostamine ja keskkonnamõjude strateegiline hindamine (KSH). Planeeringu koostamise eesmärgiks on olemasoleva Asufarmi farmikompleksi kaasajastamine ja laiendamine ning biogaasi tootmise kavandamine, kinnistute jagamine, kinnistute maakasutuse sihtotstarbe ja ehitusõiguste määramine. Planeeringuala suurus on ligikaudu 70 ha (asukoht koos kontaktvööndiga on näidatud joonisel 1).

DP ja KSH algatamise tõendusdokumendid on esitatud lisas 1.

1. KSH eesmärk ja ulatus

Tulenevalt keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (KeHJS) § 31¹ on KSH eesmärk:

- arvestada keskkonnakaalutlusi strateegiliste planeerimisdokumentide koostamisel ning kehtestamisel;
- tagada kõrgetasemeline keskkonnakaitse;
- edendada säästvat arengut.

Vastavalt KeHJS § 32 on keskkonnamõju strateegiline hindamine avalikkuse ja asjaomaste asutuste osalusel strateegilise planeerimisdokumendi elluviimisega kaasneva olulise keskkonnamõju tuvastamiseks, alternatiivsete võimaluste väljaselgitamiseks ning ebasoodsat mõju leevendavate meetmete leidmiseks korraldatav hindamine, mille tulemusi võetakse arvesse strateegilise planeerimisdokumendi koostamisel ja mille kohta koostatakse nõuetekohane aruanne.

KeHJS § 33 lg 1 kohaselt tuleb keskkonnamõju strateegiline hindamine algatada, kui strateegiline planeerimisdokument koostatakse põllumajanduse valdkonnas ja selle alusel kavandatakse § 6 lõikes 1 nimetatud tegevust. KeHJS § 6 lg 1 p 27 kohaselt on olulise keskkonnamõjuga tegevus niisuguse veisefarmi püstitamine, kus saab kasvatada rohkem kui 600 piimalehma, 800 ammalehma või 1200 noorveist (üle 8 kuu vanused lehmullikad ja pullid).

KeHJS § 33 lg 2¹ kohaselt korraldatakse planeerimiseseaduse (edaspidi PlanS) mõistes planeeringule keskkonnamõju strateegilist hindamist PlanS sätestatud korras. Kavandatav DP on üldplaneeringu (edaspidi ÜP) kohane ja teostatakse KSH, seega viiakse menetlus läbi ÜP menetlusena, kuid koostöö ja kaasamine toimub DP koostamisele ettenähtud nõuete alusel vastavalt PlanS § 124 lõigetele 7 ja 9.

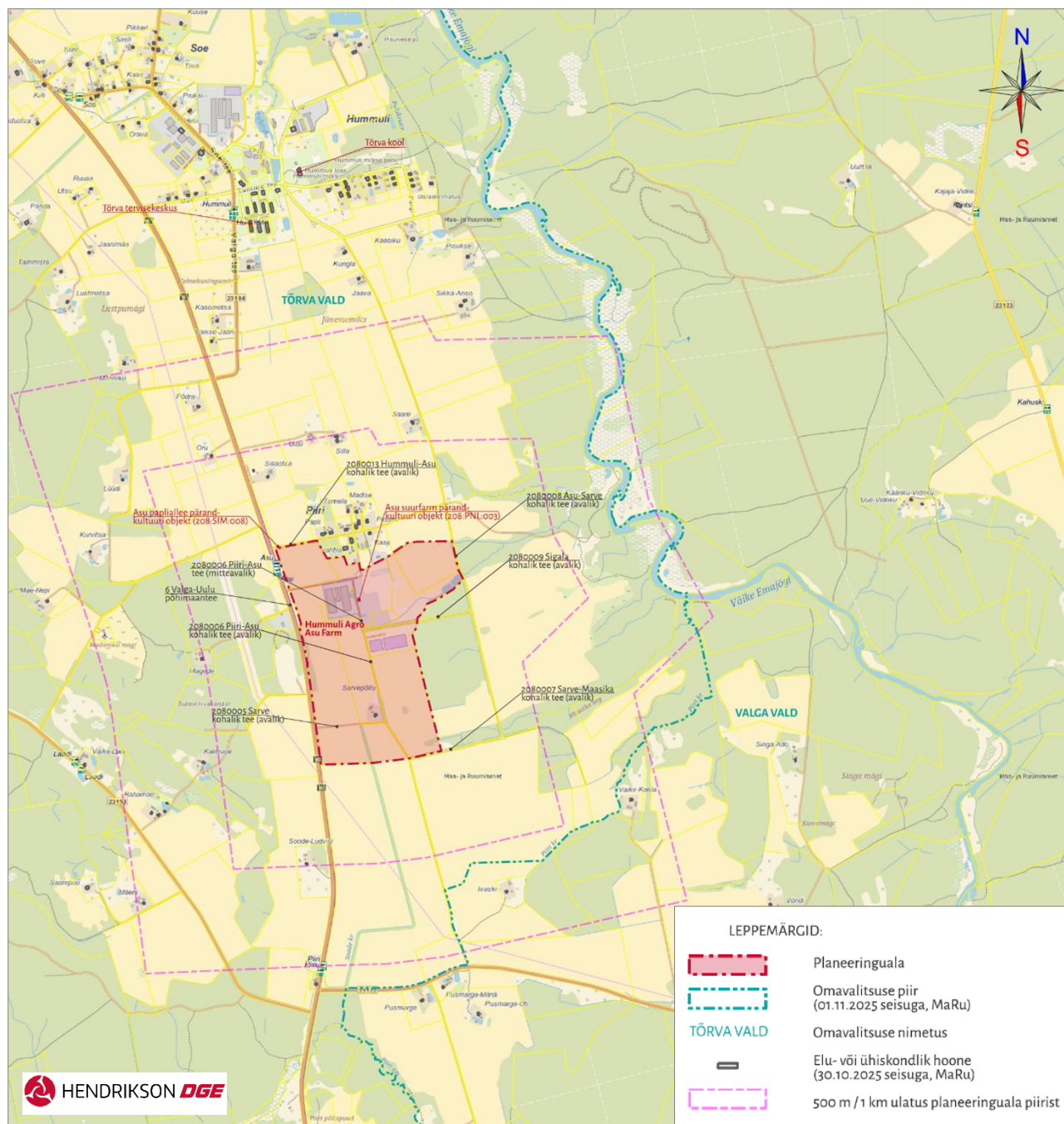
KeHJS § 36 lg 2 toob välja keskkonnamõju strateegilise hindamise programmi ülesanded:

- määrab keskkonnamõju strateegilise hindamise ulatuse, lähtudes strateegilise planeerimisdokumendi iseloomust ja sisust;
- sisaldab eeldatavalt mõjutatava keskkonna kirjeldust;
- sisaldab strateegilise planeerimisdokumendi seoseid muude strateegiliste planeerimisdokumentidega;
- selgitab strateegilise planeerimisdokumendi elluviimisega eeldatavalt kaasnevat olulist keskkonnamõju, sealhulgas mõju inimese tervisele, piiriülese keskkonnamõju esinemise võimalikkust ja võimalikku mõju Natura 2000 võrgustiku alale;
- kirjeldab keskkonnamõju strateegilisel hindamisel kasutatavat hindamismetoodikat;
- nimetab isikud ja asutused, keda strateegilise planeerimisdokumendi alusel kavandatav tegevus võib eeldatavalt mõjutada või kellel võib olla põhjendatud huvi selle strateegilise planeerimisdokumendi vastu;
- sisaldab keskkonnamõju strateegilise hindamise ja selle tulemuste avalikustamise ajakava, mis tuleneb strateegilise planeerimisdokumendi koostamise ajakavast;
- sisaldab andmeid strateegilise planeerimisdokumendi koostaja kohta ning programmi koostanud juhteksperdi nime, sealhulgas juhteksperdi KeHJS § 34 lg 4 p 6 kohast allkirjastatud kinnitust, ja eksperdirühma koosseisu, nimetades, milliseid valdkondi ja millist mõju hakkab iga eksperdirühma kuuluv isik hindama;
- kirjeldab KeHJS § 361 kohaseid asjaomaste asutuste või PlanS § 127 lg 1 ja lg 2 nimetatud isikute ja asutuste esitatud seisukohti.

Võttes arvesse kavandava tegevuse iseloomu ning ümbruskonna keskkonnatingimusi, määratleti keskkonnamõju strateegilise hindamise ulatus KSH programmis alljärgnevalt:

- detailplaneeringu ala kui piirkond, kus kavandatava maakasutuse muutuse mõju otseselt avaldub;
- detailplaneeringu kontaktvöönd, millele planeeringuga kavandatav tegevus mõju avaldab;

- arvestatakse ka teiste lähipiirkonnas kavandatavate arendustega/tegevustega ning võimalike koosmõjude avaldumisega¹.

Joonis 1.1 Väljavõte Asufarmi farmikompleksi DP situatsiooniskeemilt kontaktvööndiga (seisuga 6.11.2025, koostaja Merlin Kalle, aluskaart Maa- ja Ruumiamet, 2025)

¹ Vastav analüüs on käesoleva KSH käigus võimalik selles mahus, mil määral teave teiste arenduste kohta eksisteerib ja on kättesaadav. Käesoleva KSH käigus ei saa lahendada ega suunata tegevusi, mis käesoleva DP käsitlusalast väljuvad.

Joonis 1.2 Vaade planeeringualale ja selle mõjualale edela poolt (Foto: Maa- ja Ruumiameti fotoladu, pildistuse aeg: 21.05.2024, ID8754838)

Erinevate KSH-s käsitletavate keskkonnamõjude osas on ruumiline ulatus, kus avalduv mõju võib olla oluline, erinev.

Detailsemalt on mõju hindamise eesmärgi ja ulatust täpsustatud peatükkides 5 ja 6 koos eeldatavate mõjude kirjelduse ja hindamismetoodikaga.

2. Kavandatava tegevuse ning selle reaalsete alternatiivsete võimaluste kirjeldus

Hummuli Agro OÜ põhitegevusala on piimakarjakasvatus. Asu farmis peetakse kuni 980 lüpsilehma. Detailplaneeringu koostamise eesmärgiks on olemasoleva Asufarmi farmikompleksi kaasajastamine ja laiendamine ning biogaasi tootmise kavandamine, kinnistute jagamine, kinnistute maakasutuse sihtotstarbe ja ehitusõiguste määramine. Hummuli Agro OÜ kavandab olemasoleva Asufarmi laudakompleksi laiendust kogusummas ca 3000-le piimalehmale, ca 1400-le kinnislehmale ja ca 1300-le alla 6 kuu vanusele ning ca 1700-le üle 6 kuu vanusele loomale. Lisaks on laudakompleksi juurde kavandatud biogaasijaam.

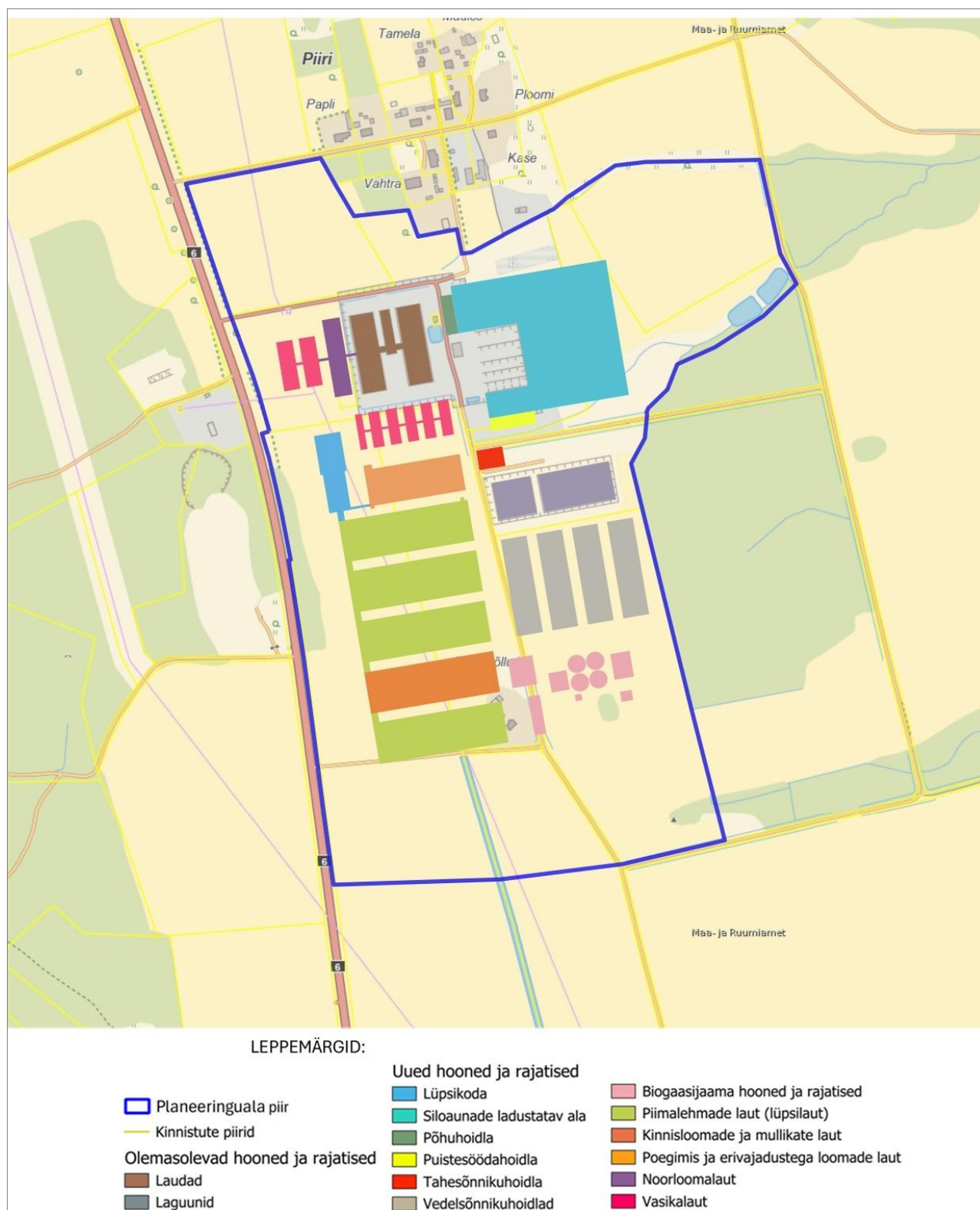
Planeeringuala suurus on ca 70 ha. DP alasse hõlmatud kinnisasjad on toodud tabelis 2.1.

Tabel 2.1 DP alasse hõlmatud kinnisasjad või nende osa:

Aadress/nimetus	Katastritunnus	Pindala (m ²)	Maakasutuse sihtotstarve
Asufarmi	82401:001:1004	112422	Tootmismaa 100%
Ruudu	82401:001:0001	1737	Tootmismaa 100%
Papli alajaama	20801:004:1310	171	Tootmismaa 100%
Hoidla	20801:004:0040	8164	Tootmismaa 100%
Asunurme	82401:001:1005	50117	Maatulundusmaa 100%
Sigala tee	20801:004:0084	5073	Transpordimaa 100%
Asula	20801:004:2260	48534	Maatulundusmaa 100%
Suure-Asu	20801:004:2250	56288	Maatulundusmaa 100%
Asufarmi	82401:001:1001	30945	Maatulundusmaa 100%
Farmipõllu	82401:001:1000	113948	Maatulundusmaa 100%
Sarvepõllu	20801:004:0870	69173	Maatulundusmaa 100%
Alasarve	20801:004:0301	143744	Maatulundusmaa 100%
Sarve tee	20801:004:0088	1031	Transpordimaa 100%
Suure-Kännu (osaliselt)	20801:004:1540	290503 (kogupindala)	Maatulundusmaa 100%
Piiri-Asu (osaliselt) tee	20801:004:0082	12680 (kogupindala)	Transpordimaa 100%

Planeeringu koostamise lähtedokumendiks on Tõrva Vallavolikogu 16.10.2025 otsus nr 1-3/2025/14 „Asufarmi farmikompleksi detailplaneeringu koostamise ja keskkonnamõjude strateegilise hindamise algatamine ning lähteseisukohtade kinnitamine” ja selle lisa 1 „Detailplaneeringuala piir ja lähteseisukohad”.

Detailplaneeringu asendiplaan on toodud joonisel 2.1. Hoonete ja rajatiste täpne paigutus planeeritaval maa-alal selgub detailplaneeringu koostamise käigus.

Joonis 2.1 Detailplaneeringu asendiplaan (Aluskaart Maa- ja ruumiamet 2025).

Detailplaneeringu lähteseisukohtade järgi tuleb maa-ala planeerimisel hoonestus kavandada nii, et ehitisealune pind ei ületaks üldjuhul 60% krundi pindalast. Ohtlike või suurõnnetuse ohuga ettevõtete asukoha valikul tuleb arvestada tegevusest tulenevaid riske ning vältida ohualade kattumist elamute ja teiste tundlike aladega, tagades seejuures ka elutähtsate teenuste toimepidevuse, eriti riigimaantee ääres. Reostunud aladele kavandatava arenduse eelduseks on jääkreostuse likvideerimine ning vajadusel täiendavate reostusuuringute läbiviimine, eriti võimaliku pinnase ja põhjavee saastatuse korral (Keskkonnaregistri andmetel on vallas likvideeritud jääkreostusobjekt Härma ABT (JRA0000055)). Visuaalsete ja maastikuliste häiringute vähendamiseks on soovitatav kavandada arhitektuurselt liigendatud hooneid ning kasutada kõrghaljastust kulissina.

Keskkonnahäiringuid põhjustavate objektide puhul tuleb planeerimisel lähtuda eesmärgist minimeerida negatiivseid mõjusid, sh tagada piisav kaugus elamutest ja ühiskondlikest aladest.

Tegevusega kavandatakse uued hooned ja rajatised: lüpsikoda, siloaunade ladustatav ala, põhuhooldla, puistesöödahoidla, tahesõnnikuhooldla, vedelsõnnikuhooldla, biogaasijaama hooned ja rajatised, piimalehmade laut, kinnisloomade ja mullikate laut, poegimis ja erivajadustega loomade laut, noorloomalaut ja vasikalaut. Lisaks on ette nähtud rajatava puurkaevu võimalik asukoht.

Reaalsed alternatiivsed võimalused

KSH aruande etapis hinnatakse kavandatavat tegevust ja selle reaalseid tehnilisi või planeeringuala sees paiknevaid asukoha alternatiive võrdluses 0-alternatiiviga (kavandatavat tegevust ei realiseerita). 0-alternatiiviks on detailplaneeringuga kavandatu elluviimisest loobumine.

Juhul, kui detailplaneeringu või projekteerimise käigus erinevaid tehnilisi või asukoha alternatiive lahendusi välja ei töötata ega kaaluta, ei ole KSH raames neid võimalik ning mõistlik kunstlikult juurde tekitada.

Alternatiivide väljatöötamisel arvestati DP ja KSH algatamisotsust, olemasolevaid projekteerimismorme, õigusakte ning piirkonna keskkonna- ja sotsiaalmajanduslikke tingimusi. Sellest tulenevalt käsitletakse KSH-s järgmisi alternatiive:

- Olemasoleva olukorra jätkumine ilma arendaja soovitud tegevuseta (**0-alternatiiv**);
- Tõrva Vallavolikogu poolt 16.10.2025 otsusega nr 1-3/2025/14 algatatud detailplaneeringu kehtestamine ja elluviimine (**Alternatiiv 1**).

3. Seosed asjakohaste arengu- ja planeeringudokumentidega

3.1. Valga maakonnaplaneering 2030+

Valga maakonnaplaneering 2030+ kehtestati Valga maavanema 15.12.2017 korraldusega nr 1-1/17-417. Planeering on koostatud haldusreformieelse Valga maakonna territooriumi kohta. Valga maakonnaplaneering 2030+.

Maakonnaplaneeringu peamisteks eesmärkideks on:

- toetada maakonna sellist ruumilist arengut, mis tagab tasakaalustatud ruumistruktuuri ning elukvaliteedi olukorras, kus maakonna rahvaarv väheneb;
- tasakaalustada riiklikke ja kohalikke huvisid, arvestades seejuures kohalike arenguvajaduste ja -võimalustega.

Ettevõtluse arendamisel on Valga maakonnaplaneeringu ruumilise arengu põhimõtete ja suundumuste kohaselt otstarbekas eelkõige olemasolevate taristu- ja asustusstruktuuride ärakasutamine ning väärtustamine, puudub vajadus täiendavate arengualade määratlemiseks väljaspool väljakujunenud asulaid. Samuti puudub Valgamaal vajadus täiendavate suuremate tootmisalade määratlemiseks, eeldatavalt koondub ettevõtlus- ja tootmistegevus jätkuvalt valdavalt olemasolevate keskuste piirkonda.

Maakonna maakasutuses eraldi suunamist vajavate ettevõtluskeskkonna väärtustena (ressurssidena) on käsitletud väärtuslikke põllumajandusmaid ja maardlaid. Maakonnaplaneeringuga loeti väärtuslikeks põllumaid boniteediga 40 ja enam hindepunkti. Käesoleva planeeringuga haakuva tingimusena väärtuslike põllumajandusmaade kasutamisel on toodud: väärtuslikku põllumajandusmaad kasutatakse üldjuhul põllumajanduslikuks tegevuseks.

Ettevõtluse arendamiseks toodud põhimõte:

- Elamu- ja tööstusalade (funktsioonide) lähestikku planeerimisel tuleb lähtuda häiringute vähendamise vajadusest (sh arvestada müra, välisõhusaaste, lõhna, valgusreostuse, jäätmetekke, liikluskoormusega jne) ning kaaluda ühe või teise funktsiooni sobivust olemasolevasse maakasutusstruktuuri:
- olemasolevate elamute vahetus läheduses eelistada kaubandusliku- ja teenindusliku iseloomuga ettevõtlust;
- suuremate ettevõtlusalade või üksikute tootmishoonete arendamisel elamu- ja puhkealade ning ühiskondlike hoonete lähedusse tuleb need vajadusel omavahel eraldada kõrghaljastatud puhveraladega ja rakendada vajadusel võimalikke negatiivseid mõjusid leevendavaid meetmeid;
- juhul kui puhveraladeks pole ruumi, tuleb eelnevalt välja selgitada, kas mõju efektiivseks leevendamiseks/vähendamiseks on teisi meetmeid;
- teatud keskkonnamõju piiramisel/leevendamisel (nt loomalautade lõhnahäiringute puhul) ei ole väikeses mahus kõrghaljastusel efekti, vaid tuleb kombineerida kõrghaljastust koos vahemaade ehk puhveraladega.

Meetme ja soovitusena majandusliku keskkonna arendamiseks on toodud: majandusliku keskkonna arendamiseks võtta kasutusele või eelistada kasutusele võtta endiste majandite, farmide ja tehnohoonete (remonditöökojad jms) alad.

Maakonnaplaneeringus on ära määratud keskuste 4-astmeline hierarhia. Piiri küla, kus asub planeeringuala, keskuseks määratud ei ole. Kohalikuks lähimaks keskuseks on Hummuli alevik, mis pakub kodukoha lähedal esmavajalikke teenuseid.

Maakonnaplaneering käsitleb ka väärtuslikke maastikke ning rohevõrgustikku. Käsitletav planeeringuala ei asu väärtuslikul maastikul ega rohevõrgustikus.

Maakonnaplaneering toob välja vajaduse põhjavee kaitseks, sh nõrgalt kaitstud põhjaveega aladel soodustada tehnilise taristu tsentraalset lahenduste rajamist; ettevõtete riskianalüüside koostamisel

arvestada põhjavee reostuse riskiga ja põhjavee kasutamise kavandamisel (sh ettevõtete riskianalüüside koostamisel) tuleb arvestada põhjaveevaru hulgaga.

Planeeringu koostamise eesmärk on Valga maakonnaplaneeringus toodud põhimõtetega kooskõlas.

3.2. Tõrva valla üldplaneering

Tõrva Vallavolikogu 21.03.2024 otsusega nr 1-3/2024/6 kehtestati [Tõrva valla üldplaneering](#). Tõrva valla üldplaneering kehtib otsuse kohaselt alates 01.04.2024.

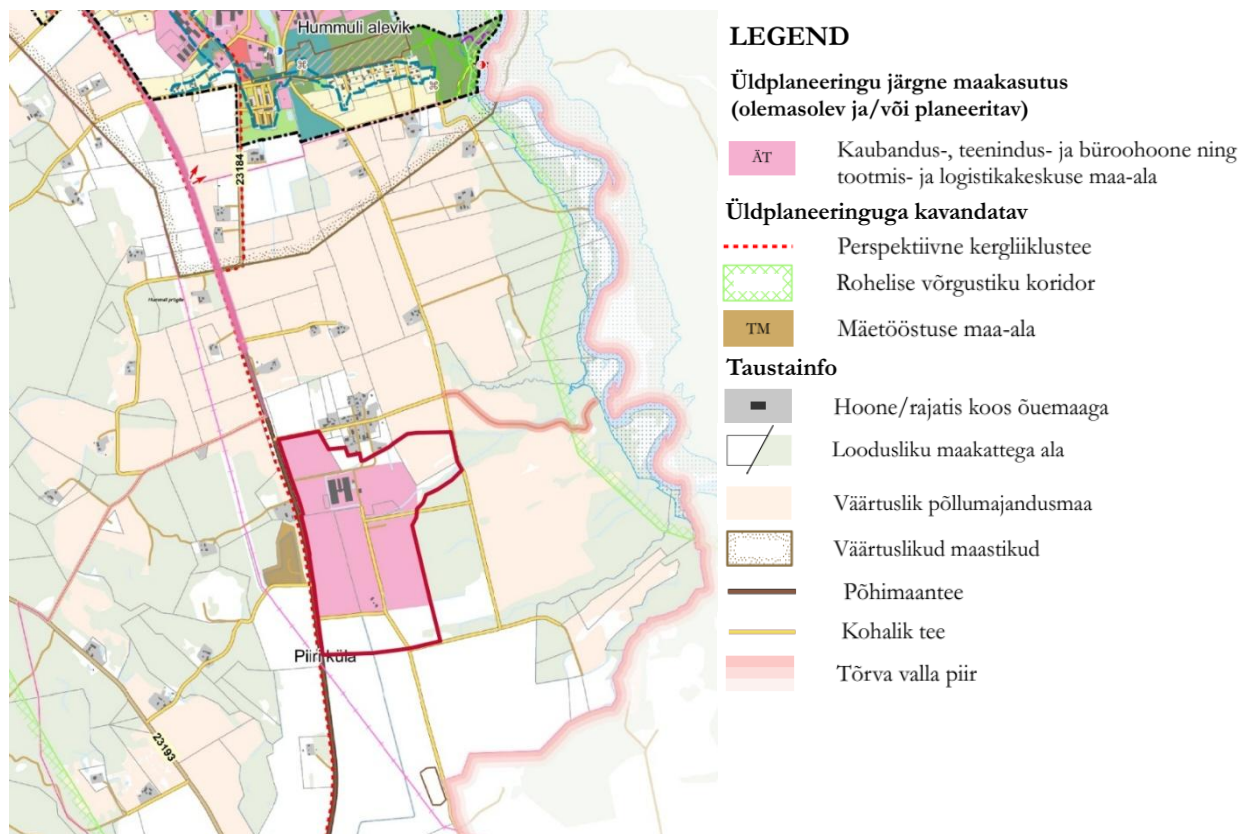
Üldplaneeringu kohaselt on planeeringuala maakasutuse juhtotstarbeks valdavalt määratud kaubandus-, teenindus- ja büroohoone ning tootmis- ja logistikakeskuse maa. Planeeringuala kirdeosas asub väärtuslik põllumajandusmaa ning edelaosas loodusliku maakattega ala (vt joonis 3.1).

Kaubandus-, teenindus- ja büroohoone ning tootmis- ja logistikakeskuse maal on suunaks keskkonda sobiva ja olulist keskkonnamõju mitteomav äri- ja tootmistegevus. Maa-ala planeerimisel ja hoonestuse kavandamisel tuleb lähtuda järgnevast:

- hoonete suurim lubatud ehitisealune pind üldjuhul kuni 60% krundi pindalast;
- ohtliku ja suurõnnetuse ohuga ettevõtte rajamisel tuleb selle asukoha määramisel arvestada kavandatava tegevuse iseloomu (sh ettevõttest lähtuvaid riske ja ohtu) ja ettevõtte riske ümbritsevale alale ning piirkonnas tundlike alade (elamute ja ühiskondlike hoonete või vastava juhtotstarbega maa-ala) paiknemist. Soovitav on vältida ettevõtte ohualade tundlike aladega kattumist ning kavandamisel riigimaanteede äärde (eriti põhimaantee) tuleb arvestada elutähtsate teenuste toimepidevuse säilitamisega;
- arendusalade kattumisel jääkreostuskolletega tuleb esimeses järjekorras likvideerida reostunud pinnas ja asendada see ohutu pinnasega. Keskkonnaregistri andmetel on vallas likvideeritud jääkreostusobjekt Härma ABT (JRA0000055). Kuna keskkonnaregistri info alusel võib põhjavesi olla reostunud ning visuaalsel hinnangul on ka pinnas reostunud, tuleb arendussoovile eelnevalt koostada täiendav reostusuuring;
- visuaalsete häiringute ning tehnogeensete maastike mõju vähendamiseks on soovitatav (võimalusel, kui see arvestab kavandatava tegevuse iseloomu) rajada liigendatud fassaadiga ning mitmekesisema välisilmega hooned. Võimalusel rajada ka kulisshaljastusena toimiv kõrghaljastus, kuna see leevendab külgnevate maakasutusviiside võimalikku ebakõla. Haljastuse kavandamine võimaldab ka muuhulgas parandada tootmishoonete sobitumist hoonestatud keskkonda, leevendades visuaalseid häiringuid;
- keskkonnahäiringuid põhjustava objekti rajamisel tuleb lähtuda eesmärgist vähendada keskkonnahäiringuid võimalikult suures ulatuses, arvestades kavandatava tegevuse iseloomust tulenevalt vajalikku kaugust elamutest ja ühiskondlikest aladest.

Väärtuslike põllumajandusmaa määramisel tugineti Valga maakonnaplaneeringule 2030+. Maakonnaplaneeringus olev väärtuslik põllumajandusmaa kiht on informatiivne. Väärtuslikud põllumajandusmaad on maatulundusmaa sihtotstarbega põllumajandusmaa (haritava maa ja loodusliku rohumaa kõlvik) massiivid külades ja alevikes, mille suurus on kaks hektarit või rohkem ning mille kaalutud keskmine boniteet on võrdne või kõrgem Valga maakonna põllumajandusmaa kaalutud keskmisest boniteedist (40). Maakonna põllumajandusmaa kaalutud keskmine boniteet on määratud Valga maakonnaplaneeringuga 2030+ maakonna ulatuses üldistatult ja ei lähtu põllumajandusmaa kohapõhisest väärtusest (boniteedist). Seetõttu võib kohati põllumajandusmaa tegelik väärtus olla madalam kui 40 (nt mullaareaal on väiksem või tegemist künkliku erodeerunud maastikuga) või sellest kõrgem. Sellest tulenevalt on hilisemas etapis üldplaneeringu elluviimisel lubatud boniteeti täpsustavate kohapõhiste uuringute alusel üldplaneeringuga määratud väärtusliku põllumajandusmaa paiknemist täpsustada ja põllumaad väärtusliku põllumajandusmaa koosseisust välja arvata.

Väärtusliku põllumajandusmaa määratlemise ja kasutustingimuste seadmise üldine eesmärk on tagada nende säilimine võimalikult suures ulatuses ja kasutada neid sihipäraselt põllumajanduslikuks tegevuseks

Joonis 3.1 Väljavõte Tõrva valla üldplaneeringu maakasutusplaanist. Planeeringuala on tähistatud tumepunase joonega.

Ka väärtusliku põllumajandusmaa kaitseks ja kasutuseks on määratud tingimused, millest asjakohased on välja toodud allpool:

- väärtuslik põllumajandusmaa hoitakse põllumajanduslikus kasutuses. Metsastamine ei ole lubatud, kuid väärtuslikule põllumajandusmaale võib mulla kaitseks, kliimakahjustuste leevendamiseks või põllumajandusmaa massiivi ruumikuju mitmekesistamiseks rajada või lasta looduslikult tekkida maastikuelementidel, nagu puuderida või -hekk, kiviaed või puudesalu. Samuti võib väärtuslikku põllumajandusmaad kasutada taimlana, puukoolina või kuni viie aasta vanuse raieringiga puude ja põõsaste kasvatamiseks;
- väärtuslikule põllumajandusmaale võib ehitada ja/või püstitada erineva kasutusotstarbega uusi ehitisi (elamu koos abihoonetega, ühiskondliku hoone, äri- ja tootmishoone, loomapidamishoone või muud põllumajandusehitist, puhkemajandusliku hoone, teid, tuule abil elektrit tootvaid taastuvenergia tootmiseadmeid vm ehitisi) ja/või olemasolevat ehitist laiendada, kuid:
 - ehitised tuleb paigutada eelkõige olemasoleva tee äärde ja kõlviku piirile, vältides põllumassiivide tükeldamist;
 - uute teede rajamist tuleb võimalusel vältida, juurdepääs ehitisele lahendada eelkõige olemasolevaid teid kasutades. Kui juurdepääsuks tee rajamine väärtuslikule põllumajandusmaale on vältimatu, rajada tee viisil, mis põllumassiivi kasutust võimalikult vähe kahjustaks. Kui tee rajamine põhjustab väärtusliku põllumajandusmaa massiivi jagunemise mitmeks, peab jagunemise tulemusena moodustunud põllumassiivi suurus olema vähemalt kahe hektari suurune;
- väärtuslikule põllumajandusmaale võib ehitada uue ehitise või olemasolevat laiendada, kui enne üldplaneeringuga väärtusliku põllumajandusmaa massiivi määramist on maa-alale kehtestatud detailplaneering või välja antud projekteerimistingimused, ehitusload, ehitusteatised;
- väärtuslikud põllumajandusmaad ei ole takistuseks kaevandamisloa taotlemisele ja väljastamisele õigusaktidega sätestatud korras.

Maa- ja Ruumiameti mullastiku kaardikihil on välja toodud, et planeeringualal on mullastiku perspektiivne boniteet vahemikus 35-53. Planeeringuala kirdeosas Suure-Asu kinnisasja ulatuses on mullastiku perspektiivne boniteet 53 ja huumushorisondi tusedus 26–28 cm².

Üldplaneeringu kohaselt tuleb üldjuhul (arvestades piirkonna iseloomu ja väljakujunenud hoonestuslaadi) kaubandus-, teenindus- ja büroohoone ning tootmis- ja logistikakeskuse maa-alast 15% ulatuses kavandada/säilitada looduslikuna, et võimaldada puhkenurkade rajamist tagamaks meeldiv töökeskkond ja üldmulje.

Samuti tuleb üldjuhul säilitada olemasolev terve ja elujõuline kõrghaljastus, et tagada ökoloogiline ja maastikuline mekesisus. Kasutada haljastuslahenduste väljatöötamisel eelistatult kodumaiseid liike ja looduspõhiseid lähenemisi. Vajadusel ette näha kaitsehaljastus (vajadust ja tingimusi, sh kes kaitsehaljastuse rajab, tuleb hinnata kohapõhiselt) tootmisalade üleminekul tundlikuks maakasutuseks (elamud, ühiskondlikud ja puhkefunktsiooniga hooned). Kaitsehaljastuse eesmärk on nii visuaalsete kui ka vajadusel muude mõjude leevendamine, kui tootmise iseloom ja asukoht seda nõuavad. Võimalusel kasutada kaitsehaljastusena olemasolevat kõrghaljastust.

Kaitsehaljastuse rajamisel arvestada, et selle toimimiseks puhvertsoonina peab haljastusriba laius olema üldjuhul vähemalt 30–50 m. Kõrghaljastuse toimimiseks müra leevendajana on soovitatav segapuistu kasutamine, mis koosneb igihaljastest ja lehtpuudest (kuna see omab paremat efekti), lisaks puudele on soovitatav istutada ka tihe põõsastik. Kaitsehaljastus võib olla kitsam või sellest loobuda, kui kasutatud on teisi piisavaid meetmeid häiringute leviku tõkestamiseks.

Üldplaneeringu kohaselt on oluline toetada pärandkultuuriobjektide säilimist ning kasutuses hoidmist, samuti taaskasutusse võtmist.

Lisaks arvestada parkimise korraldamisel ja parklate rajamisel, et parkimine ettevõtlusaladel lahendada omal krundil, arvestades nii mootorsõidukite kui jalgrataste parkimise vajadusega; mootorsõidukite parkimiskohtade arv ja ruumivajadus määrata ettevõtlusaladel vastavalt vajadusele. Mootorsõidukite parkimisalade puhul järgida järgmisi põhimõtteid: parklad liigendada haljastusega (kasutades sobivaid soolatamisele vastupidavaid puu- ja põõsaliike) ja varju andvate puudega ning kasutada keskkonnasäästlikke lahendusi sademevee immutamiseks (sademevee puhastamine või puhverriba ja/või vett läbi laskvate materjalide kasutamine. Jalgrattaparklad peavad olema kasutajale lihtsasti ligipääsetavad ja mugavad kasutada, raamkinnitust võimaldavad ja võimaluse korral ilmastiku eest kaitstud.

Planeeringualal asuvad maaparandussüsteemid. ÜP seletuskirjas on välja toodud, et maaparandussüsteemidega hõlmatud maa-alal tuleb arvestada maaparandussüsteemide toimimist tagavate meetmetega vastavalt õigusaktides sätestatule. Maa-ala kasutusele võtmisel muul otstarbel tuleb tagada, et kavandatav tegevus ei muuda veerežiimi ka süsteemi ümbritsevatel aladel. Maavaldaja ei tohi oma tegevusega takistada veevoolu maaparandussüsteemis ega tekitada muu tegevusega kahju teistele maavaldajatel. Kinnistul asuvad maaparandussüsteemide registrisse kantud kraavid tuleb kinnistu omaniku poolt hoida korras, need puhastada ja võsa eemaldada.

Kliimamuutustega kaasneda võivate mõjude leevendamiseks tuleb arvestada üldplaneeringuga määratud suuniseid maaparandussüsteemide toimimiseks ja sademevee ärajuhtimiseks; arvestada üleujutusohuga Väike-Emajõe äärsetel aladel arendustegevuse suunamisel; tagada rohealadeks määratud alade säilimine looduslikuna; kasutada vett läbilaskvaid tee- ja pinnakattematerjale nt parkimislahenduste väljatöötamisel jne.

Asufarmi rekonstrueerimine ja laiendamine peab järgima säästva arengu printsiipe ning detailplaneeringu koostamise eesmärk on kooskõlas valla üldplaneeringuga.

² allikas: Maa- ja Ruumiameti mullastiku kaardirakendus, vaadatud 20.11.25

3.3. Valga maakonna kohalike omavalitsuste kliima- ja energiakava 2035

Valga maakonna kliima- ja energiakava algatati 12.12.2024 ning koostamine viidi läbi SA Valgamaa Arenguagentuuri ja Tõrva ning Otepää Vallavalitsusega. Koostöö tulemusena valmis [Valga maakonna kliima- ja energiakava](#) ning iga kohaliku omavalitsuse kliima- ja energiakava³.

Valga maakonna kohalike omavalitsuste kliima- ja energiakava 2035⁴ peamine eesmärk on suurendada Valga maakonna kui terviku ja Otepää, Tõrva ja Valga valdade valmisolekut ja võimet kliimamuutuste mõjudega kohanemiseks ning vähendada kasvuhoonegaaside heidet (kliimamuutuste leevendamine).

„Valga maakonna kohalike omavalitsuste kliima- ja energiakava 2035“ lähtub Eesti pikaajalisest strateegiast „Eesti 2035“; Kliimamuutustega kohanemise arengukavast aastani 2030; Kliimapoliitika põhialustest aastani 2050; Riiklikust energia- ja kliimakavast aastani 2030; Energiamaajanduse arengukavast aastani 2030; Hoonete rekonstrueerimise pikaajalisest strateegiast ning Transpordi ja liikuvuse arengukavast 2021–2035.

Lähtudes Valgamaa suurimatest võimalikest kliimariskidest, milleks on tormi-, lumesaju ja jääterisk, mis võib põhjustada elektrikatkestusi ning samuti sagenevad suvised kuumalained koos kaasnevate põuaperioodidega, keskendub Valga maakonna kohalike omavalitsuste kliima- ja energiakava eelkõige kuuele valdkonnale, milleks on:

- maakasutus ja planeerimine;
- energeetika ja varustuskindlus;
- taristu ja ehitised;
- liikuvus;
- elanikkonna kaitse, sh tervis, sotsiaaltoetused ja päästevõimekus;
- kogukond, teadlikkus ja koostöö.

Valga maakonna põllumajandusest lähtuv heide oli 2021. aastal Eesti Keskkonnauuringute Keskuse (EKUK) aruande järgi arvestuslikult 18,0 kt CO₂e, moodustades 7% maakonna koguheitest. Toomispõhiselt oli heide EKUKi järgi samal aastal maakonnas 73,4 kt CO₂e, sh 27,0 kt CO₂e Valga valla ning 23,2 kt CO₂e Tõrva ja Otepää vallas. Tootmispõhise lähenemise lauseks on loomade register, loomade kasvatavate ettevõtete asukohad ja väetistest tuleneva heite hindamiseks põllumassiivid.

Ebapiisavast ressursist tulenevalt ei tegele Valga maakonna omavalitsused eraldiseisvalt ega ka maakonnaüleselt süsteemselt erinevate majandusvaldkondade sh biomajanduse ja selle erinevate valdkondade andmete kogumise, analüüsimise ja suundumuste seirega. Erinevate majandusvaldkondade olukorra ülevaateid koostatakse valdavalt, kas omavalitsuste ja maakonna strateegiliste arengudokumentide koostamise raames või projektipõhiselt, mingi konkreetse projekti või tegevuse raames. Samas on välja toodud eesmärgina biomajanduse (sh põllumajandus) valdkonnas on mh kestliku biomajandusega seotud ettevõtluse toetamise võimaluste tutvustamine ja kohalikul toorainel põhinevate (mahe- ja öko-) toodete ja tootjate propageerimine ning võrgustamine.

Valga maakonna kliima- ja energiakava toetab kavandatavat tegevust.

³ <https://valga.ee/juhtimine-ja-majandus/valla-juhtimine/kliima-ja-energiakava/>

⁴ Valga maakonna kohalike omavalitsuste kliima- ja energiakava 2035. <https://valga.ee/wp-content/uploads/2025/10/Valga-maakonna-kohalike-omavalitsuste-kliima-ja-energiakava-2035.pdf>

4. Eeldatavalt mõjutatava keskkonna ülevaade

4.1. Asustus ja maakasutus

Detailplaneeringu ala asub Tõrva vallas, Piiri külas, jäädes ca 1 km kaugusele Tõrva ja Hummuli valla ühisest piirist. Planeeringuala hõlmab Asufarmi (82401:001:1004 tootmismaa 100%), Ruudu (82401:001:0001 tootmismaa 100%), Papli alajaama (20801:004:1310 tootmismaa 100%), Hoidla (20801:004:0040 tootmismaa 100%), Asunurme (82401:001:1005 maatulundusmaa 100%); Sigala tee (20801:004:0084 transpordimaa 100%); Asula (20801:004:2260 maatulundusmaa 100%), Suure-Asu (20801:004:2250 maatulundusmaa 100%); Asufarmi (82401:001:1001 maatulundusmaa 100%), Farmipõllu (82401:001:1000 maatulundusmaa 100%), Sarvepõllu (20801:004:0870 maatulundusmaa 100%), Alasarve (20801:004:0301 maatulundusmaa 100%), Sarve tee (20801:004:0088 transpordimaa 100%), osaliselt Suure-Kännu (20801:004:1540 maatulundusmaa 100%) ja Piiri-Asu tee (20801:004:0082 transpordimaa 100%) katastriüksusi. Planeeringuala katastriüksused kuuluvad eraomandisse ja munitsipaalomandisse. Planeeringuala suurus on ligikaudu 70 ha. Planeeringuala piirneb idast Valga-Uulu maanteega.

Planeeringuala olemasolev hoonestus asub ca 2 km kaugusel Hummuli aleviku keskusest.

Planeeringuala ümbritsevad maatulundusmaad põldude ja metsade näol, ala lääneküljel kulgeb 6 Valga-Uulu tee, mis tagab koos alal ja selle lähiümbruses asuvate kohalike teedega alale juurdepääsud. Lähimad ühistranspordi peatused asuvad planeeringualaga külgneval Valga-Uulu tee lõigul.

Lähim elamu asub hoonestusest ca 180 m kaugusel põhjasuunas Vahtra kinnisasjal (KÜ 20801:004:0006). Nimetatud elamu jääb Piiri külas asuvasse kunagise Asu sovhoosielamute gruppi. Elamugrupp on farmikompleksist eraldatud üldkasutatava Asu külaplatsi kinnisasjaga, millel kasvab ka kõrghaljastus, mis elamuala farmialast puhverdab. Farmi vedelsõnnikulaguunid on rajatud valitsevate tuulte suhtes elamumaadest võimalikult kaugemale.

Valdavalt asuvad territooriumil haritavad drenitud põllualad ning kirdeosas rohumaa, mis on PRIA- s põllumassiividenä arvel.

4.2. Geoloogia ja hüdrogeoloogia

Planeeringuala paikneb maastikuliselt Sakala kõrgustiku äärealal ja Valga nõo üleminekualal. Reljeefi üldine kalle on ida suunas.

Üldgeoloogiliste uuringute põhjal moodustavad aluspõhja Kesk-Devoni Burtnieki lademe (D2br) heledavärvilised põimkihilised ja valdavalt nõrgalt tsementeerunud peeneteralised, aleuoliidi- ja savikihtidega liivakivid. Vaadeldaval alal jäävad aluspõhja kivimid 1 m (punane savi, PA-17/6644 – töö nr Ehitusgeoloogia fondis) kuni 6 m (aleuoliit ja liivakivi, PA-21/8155/) või enam meetri sügavusele maapinnast ja on puurimistega avatud kuni 4,5 m paksuselt (PA-5/8155/). Liivakivi on punakas kuni kirju, võib sisaldada vilku; ülemises, valdavalt 1 m paksuses osas on liivakivi nõrgalt tsementeerunud, porsunud, veeküllastunud, kollakaspunane, kujutades endast tihedat tolmu- või peenliiva. Murenemiskooriku all levivad nõrgalt kuni keskmiselt tsementeerunud liivakivi ja aleuoliit, millede värvus varieerub sinakashallist ja violetsest kuni pruuni ja punaseni. Savi vahekihid on puurimistega avatud puuraukudes 4(18153) ja 17(6644).

Kvaternaarse pinnakatte moodustab valdavalt punakaspruuni värvusega jäätekkeline saviliivmoreen. Jäme purdset materjali sisaldub moreenis 10...20%, lasundi ülemises osas 5...10%. Enamasti on moreen plastse konsistentsiga, üksikuhtudel kõva (ülal) või voolavplastne (sügavamal). Moreenis ja kohati ka moreenilasundi all levivad peenliiva kuni kruusa veeküllastunud vahekihid ja läätsed. Moreenil lasuv pind jääb 0,2...2,4 m sügavusele, peamiselt on ca 0,4 m sügavusel mullakihi lamamiks ja on puurimiste käigus läbitud kuni 5,4 m paksuselt. Moreenil lasub kohati 0,7...1,9 m paksune plastse kuni kõva konsistentsiga jääjärvelise tekkega pruunika saviliiva kiht (puuraugud 7, 15, 16, 19/8155/ ning 4/18153/ ja 2, 10, 12/12193/). Kõrvuti saviliivaga võib esineda ka jääjärvelisi liivalasundeid, valdavalt tolmu- kuni keskliiv 0,2...1,2 m paksuse lasundina. Liiv on kollakas kuni beežikas-punane, niiske ja kohev, kohati kruusane. Pindmise kihi moodustab 0,2...0,5 m paksune mullakiht. Enamlevinud on

keskmiselt ja nõrgalt leetunud savimullad. Reljeef maa-alal, mis hõlmab eelpool kirjeldatud piirkonda, on suhteliselt tasane, maapinna absoluutne kõrgus jääb vahemikku 38...76 m.

Radoon

Radoon (Rn) on looduslik radioaktiivne vääriskaas, mis on värvitu, lõhnatu ja maitsetu ning õhust 7,7 korda raskem. Inimene oma meeltega radooni ei tunne. Kõrge radoonisisaldus pinnaseõhus on riskiteguriks kõrge radoonisisalduse tekkele hoonete siseõhus.

Radooniuuringute⁵ ja Eesti Geoloogiateenistuse Eesti pinnase radooniriski kaardi andmetel liigitub Tõrva vald I prioriteediga omavalitsuseks, kus radoonirisk on kõrge või väga kõrge ($>50 \text{ kBq/m}^3$)⁶.

4.3. Põhja ja pinnavesi

Planeeringuala asub Ida-Eesti vesikonna Võrtsjärve alamvesikonnas ning jääb Väike-Emajõgi valgalale (valgala kood 1008200_3). Väike-Emajõe vooluveekogumine ökoloogiline seisund oli 2019. aastal kesine. Keemiline seisund ja koondseisund on Ida-Eesti vesikonna veemajanduskava⁷ alusel halb.

Lähimateks pinnaveekogudeks on Soode kraav (VEE1012601), mis jääb DP alale lõunaosas ning Väike Emajõgi (VEE1008200) ca 780 m kaugusel idas.

Planeeringuala ja selle lähiümbrus asuvad kaitstud põhjaveega alal. Kavandatava tegevuse alal levivad kaks aluspõhja veekompleksi:

- **Kesk-Devoni põhjaveekogum Ida-Eesti vesikonnas (D2)** – põhjaveekogumi seisund on halb;
- **Kesk-Alam-Devoni põhjaveekogum Ida-Eesti vesikonnas (D2-1)** – põhjaveekogumi seisund on hea.

Planeeringualal paiknevad puurkaevud on toodud tabelis 4.1.

Tabel 4.1. Puurkaevud planeeringualal

Puurkaevud DP alal	PRK0010976	PRK0010978
Puurkaevu tüüp	Puurkaev olmevee saamiseks	Puurkaev olmevee saamiseks
Põhjaveekogum (vana klassifikatsioon)	Kesk-Devoni põhjaveekogum Ida-Eesti vesikonnas	Kesk-Devoni põhjaveekogum Ida-Eesti vesikonnas
Koordinaadid	X:6418275 Y:622298	X:6418219 Y:622373
Ehitusaasta	1973	1975
Sügavus, m	105	130
Sanitaarkaitseala ulatus, m	30	30
Puurkaevu läbilõige (paksus, m)	Liivsavi ja saviliiv veerise ja munakatega – 22,5 Savi, ülaosas veerisega – 17,5 Savi aleuoliidi ja õhukeste liivakivi vahekihtidega – 8	Saviliiv munakatega – 4 Kruus munakatega – 6 Saviliiv veerise ja munakatega – 15 Savi veerisega – 42

⁵ „Radooniuuringud väheuuritud omavalitsustes: Paide ja Viljandi linnas, Järva, Mulgi ja Tõrva vallas“. Eesti Geoloogiateenistus. Rakvere, 2021. <https://fond.egt.ee/fond/egt/9484>

⁶ allikas: Eesti Geoloogiateenistuse Eesti pinnase radooniriski kaart, kättesaadav: <https://gis.egt.ee/portal/apps/experiencebuilder/experience/?id=f4363bc3bae34fe19e04458dc875375e>

⁷ Ida-Eesti vesikonna veemajanduskava 2022-2027. <https://kliimaministeerium.ee/sites/default/files/documents/2022-10/Ida-Eesti%20vesikonna%20veemajanduskava%202022-2027.pdf>

	Liivakivi savi vahekihtidega – 32	Savi aleuroliidi ja harvade liivakivi vahekihtidega – 34
	Savi liivakivi vahekihtidega – 21	
	Liivakivi savi vahekihtidega - 4	Savi liivakivi ja aleuroliidi vahekihtidega – 29

Planeeringualal asub mitmeid kraave ja drenaažisüsteeme. Ala lääneosa asub Piiri Hummuli-8 (3101260010130001) kuivendussüsteemi reguleeriva võrgu alal ja idaosa Piiri Hummuli-11 (3100820010280001) ning Piiri Hummuli-13 (310082001030000) kuivendussüsteemi reguleeriva võrgu alal. Piiri Hummuli-8 maaparandussüsteemi eesvooluks on ala edelaosas asuv Piiri Hummuli- 8 eesvoolu kraav (31012600101300011, valgala kuni 10 km²) ja Piiri Hummuli-13 maaparandussüsteemi eesvooluks planeeringuala kaguosas asuv Piiri Hummuli-13 eesvoolu kraav (31008200103000011, valgala kuni 10 km²). Farmi hoonestuse lähiümbrus ja ala kirde- ning loodeosa ei asu maaparandussüsteemi alal.

4.4. Taimestik ja loomastik

Planeeringualal ega selle vahetus läheduses ei asu kaitsealuste liikide registreeritud leiukohti. Ligikaudu 2 km kaugusel põhjasuunas paikneb kaitsealana registreeritud Hummuli mõisa park (KLO1200584). III kategooria kaitsealuse linnuliigi hiireviu *Buteo buteo* registreeritud leiukoht (KLO9131570) asub loode suunas planeeringu alast ca 1 km kaugusel. Samuti asub seal vääriselupaiga tüüp kuusikud ja kuusesegametsad (VEP206833). Lääne suunas ca 1,7 km kaugusel asub III kategooria kaitsealuse samblaliigi sulgjas õhik *Neckera pennata* registreeritud leiukoht (KLO9406193). II kategooriasse kuuluva hariliku tõugja *Leuciscus aspius* leiukoht (KLO9102721) asub ca 780 m kaugusel. Planeeringualast edela suunas ca 1,7 km kaugusel leidub III kategooria kaitsealuse samblaliigi helleri ebatähtlehiku *Crossocalyx hellerianus* leiukoht (KLO9404932). II kategooria kaitsealuste nahkhiirte veelendlase *Myotis daubentonii* (KLO9108820), nattereri lendlase *Myotis nattereri* (KLO9108767), pruun-suurkõrva *Plecotus auritus* (KLO9108818) ja põhja-nahkhiire *Eptesicus nilssonii* (KLO9108815) elupaigad jäävad planeeringualast enam kui 1,5 km kaugusele.

4.4.1. Natura 2000

Natura 2000 on üleeuroopaline kaitstavate alade võrgustik, mille eesmärk on tagada haruldaste või ohustatud lindude, loomade ja taimede ning nende elupaikade ja kasvukohtade kaitse või vajadusel taastada üleeuroopaliselt ohustatud liikide ja elupaikade soodne seisund. Natura 2000 loodusala ja linnualad on moodustatud tuginedes Euroopa Nõukogu direktiividele 92/43/EMÜ (nn loodusdirektiiv e LoD) ja 2009/147/EÜ (nn linnudirektiiv e LiD).

Planeeringualal ega selle vahetus läheduses Natura alasid ei leidu. Lähim Natura 2000 võrgustiku ala on Koorküla loodusala (RAH0000240), mis asub enam kui 20 km kaugusel lääne suunas.

4.5. Kultuurimälestised ja pärandkultuuriobjektid

Kultuurimälestisi planeeringualale ega selle lähiümbrusesse ei jää, lähim mälestis — asulakoht reg nr 13084 (arheoloogiamälestis) – asub planeeringuala lõunapiirist ca 0,6 km kaugusel lõunasuunas. Planeeringuala loodekülgel külgneb pärandkultuuriobjekt nr 208:SIM:008 — Asu papliallee (Asu sovhoosielamute sissesõidutee äärde istutatud paplid). Asufarmi (KÜ 82401:001:1004) kinnisasjal asub registreeritud pärandkultuuriobjekt⁸ nr 208:PNL:003 — Asu suurfarm, pärandkultuuri märk NL ajast (Hummuli Nädissovhoosi suurfarm). Pärandkultuuri all mõistetakse eelmiste põlvkondade poolt pärandunud inimtekkelisi objekte maastikus, mis omavad mingit pärimuslikku taustateavet ja kultuurilist väärtust eeskätt kohalikule kogukonnale. Asu suurfarmi pärandkultuuriobjekti esialgsest funktsionaalsusest on EELIS (Eesti looduse infosüsteem) andmetel säilinud 20-50%. Pärandkultuuri objektid ei ole riikliku kaitse all, nende säilimine on eeskätt maaomanike endi kättes.

⁸ eelmiste põlvkondade elamisviisist jäänud märk maastikul; ei ole riikliku kaitse all

Planeeringualast põhjas ca 2 km kaugusel asub Hummuli mõis (kultuurimälestiste register 23086) ja mõisa park (kultuurimälestiste register 23087). Lisaks asub mõisa pargis kalmistu ja ohvrikoht Rootslaste matus (kultuurimälestiste register 13076).

4.6. Välisõhk

Valga maakonna kohalike omavalitsuse kliima- ja energiakavas 2035⁹ on välja toodud, et aasta keskmine temperatuur on Valgamaal tõusnud, ületades 2020. ja 2024. aastal 8 kraadi. See on tingitud eeskätt pehmetest talvedest. Perioodide 1961-90 ja 1991-20 võrdluses on temperatuur tõusnud 1,2 kraadi. Eesti võrdluses on Valgas aasta keskmise temperatuuri tõus mõneti väiksem kui merelisema mõjuga maakondades.

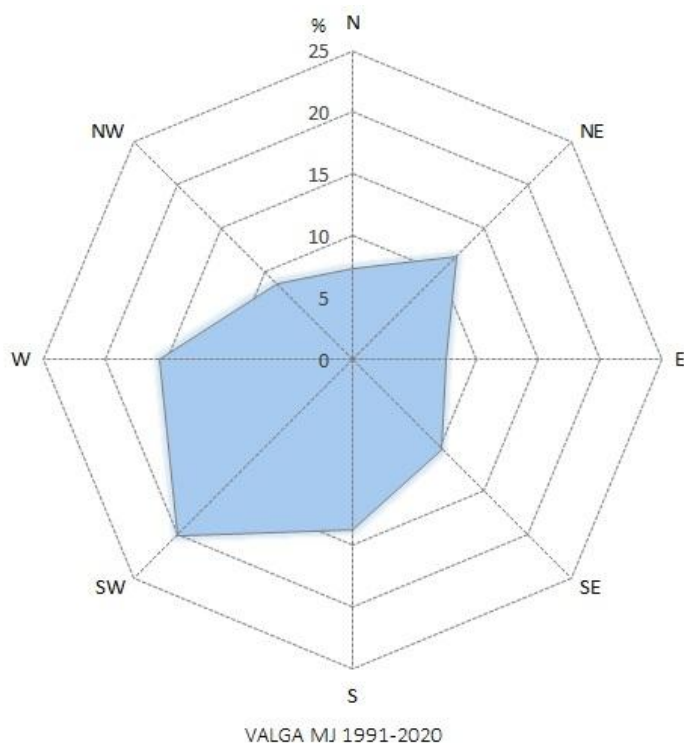
Tabel 4.2 Valga kliimanorm aastatel aastatel 1991–2020 (Keskkonnaagentuur, 2025)

Kuu	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	aasta
Keskmine õhutemperatuur (C°)	-4,0	-4,3	-0,4	6,0	11,6	15,6	18,0	16,5	11,6	5,9	1,3	-2,0	6,3
Sademetes hulk (mm)	52	42	38	37	52	82	67	78	53	71	56	50	675

Tuule kiirused:¹⁰

- Kõige väiksema kuu keskmine (juuli-august) 1,7 m/s
- Kõige suurema kuu keskmine (detsember) 2,6 m/s
- Keskmine aasta kiirus 2,1 m/s

Tuule suuna ja tuulevaikuse sagedus % on esitatud graafiliselt joonisel 4.1 (tuulteroos).

Joonis 4.1 Valga meteoroloogia andmetel tuulteroos

⁹ Valga maakonna kohalike omavalitsuse kliima- ja energiakava 2035. <https://valga.ee/juhtimine-ja-majandus/valla-juhtimine/kliima-ja-energiakava/>

¹⁰ Keskkonnaagentuuri kliimanormid. <https://www.ilmateenistus.ee/kliima/kliimanormid/tuul/>

4.7. Ettevõtte ohtlikkus

Biogaasi puhul on tegemist ohtliku kemikaaliga vastavalt majandus- ja taristuministri 02.02.2016 määruse nr 108 lisa tabeli 2 „Ohtlikud ained“ punktile 18.

Planeeritavas biogaasi tootmiskompleksis ei kavandata tootmist ega toodangu ladustamist sellises mahus, et kinnistul hoitava biogaasi kogus saavutaks ohtliku ettevõtte künniskoguse (10 t). Kuna kavandatavates seadmetes jääb biogaasi kogus alla 10 t, siis ei ole rajatava tootmiskompleksi puhul tegemist ohtliku ettevõttega.

5. Strateegilise planeerimisdokumendi elluviimisega eeldatavalt kaasnev oluline keskkonnamõju

Detailplaneeringu KSH on algatatud Tõrva Vallavolikogu 16.10.2025 otsusega nr 1-3/2025/14, otsuses on lisatud KSH algatamise alused. Algamisotsus on lisatud käesolevale programmile (Lisa 1). Käesolevas programmis vajadusel täpsustatakse algatamise otsuses esitatud tingimusi. **Kui algatamisotsuse ja käesoleva KSH programmi vahel esinevad erinevused, kehtivad käesolevas dokumendis esitatud tingimused ja täpsustused.**

Keskkonnamõju hindamise eesmärk on hinnata ja kirjeldada kavandatava tegevuse elluviimisega kaasnevat eeldatavat olulist mõju keskkonnale, analüüsida selle mõju vältimise või leevendamise võimalusi ning teha ettepanek sobivaima lahendusvariandi valikuks.

Asufarmi laiendamine asustatud piirkonnas toob endaga kaasa nii ehitusaegseid kui ka kasutusaegseid mõjusid, mis võivad olla olulised.

Alljärgnevalt on tabelis 5.1 esitatud kavandatava tegevuse ja selle reaalsete alternatiivide elluviimisega kaasneda võivad mõjud ning tegevuse poolt mõjutatavad keskkonnaelemendid, mille puhul on põhjust eeldada võimalikku olulise ebasoodsa mõju avaldumist ning mida KSH aruande raames hinnatakse vastavalt ptk 6 kirjeldatud hindamismetoodikale.

Tabel 5.1 KSH käigus hinnatavad mõjuvaldkonnad ja mõjuala suurus

Mõjuvaldkond/mõjutatav keskkonnaelement	Mõju allikas/olulise keskkonnamõju avaldumine	Mõjuala suurus
Mõju pinnaseveele	Peamiseks mõjuallikaks on võimalike saasteainete sattumine pinnavette ehitusprotsessi ajal ja hilisemas kasutusetapis.	Mõjuala on maaparandussüsteem ja Väike Emajõgi.
Mõju pinnasele ja põhjavee kvaliteedile	Nii ehitus- kui ka kasutusaegselt on võimalikuks oluliseks mõjuks õnnetusohuga seotud reostus ning kasutusaegselt farmi alalt pärinevast sademeveest või leketest (silo-, sõnnikuhoidla jm).	Pinnase puhul on mõjuala piiratud farmikompleksi vahetu naabrusega (ca 50 m), põhjavee puhul on võimalikuks mõjualaks peamised põhjaveekihiid.
Mõju välisõhu seisundile, lõhn	Ehitusaegselt võib oluline mõju avalduda läbi ehitusmasinate heitgaaside emissiooni ja tolmu leviku. Kasutusaegselt võib oluline mõju avalduda biogaasijaamast, laudahoonetest ja sõnnikuhoidlatest ning liiklusest tuleneva saasteainete emissiooniga.	Õhusaaste ehitusaegne (nt tolmu levik) mõjuala on ca 100 m. Kasutusaegne heiteallikate ¹¹ mõjuala farmikompleksist on ca 550 m. Mõjuala määratakse vastavalt keskkonnaministri 23.10.2019 määruse nr 56 "Keskkonnanõuete esitatavad täpsustavad nõuded ja loa andmise kord ning keskkonnanõuete taotluse ja loa andmekoosseis" paragrahv 22 lõige 2 punktile 3: saasteainete hajumis-tingimusi mõjutavad olulised geograafilised ja tehno-geensed objektid, mis asuvad tootmisterritooriumist kuni 500 m raadiuses või alal, mille kaugus

¹¹ Vastavalt atmosfääriõhu kaitse seadus § 19 lg 1 on heiteallikas saasteaineid, müra, infra- või ultraheli välisõhku väljutav objekt.

		tootmisterritooriumist võrdub kõrgeima paikse heiteallika 50kordse kõrgusega maapinnast. Kuna heiteallikate kõrgus (olemasolevatel lüpsilautadel katusehari 11m, rajatavatel eeldatavalt 7m) on max 11 meetrit, siis on mõjuala raadiusega $11m \cdot 50 = 550$ meetrit.
Müra mõju	Ehitusaegselt võib ajutine mõju avalduda ehitustöödest tingitud müra tõttu. Kasutusaegselt võib teatud määral esineda liiklusest ning tehnoseadmetest (ventilatsiooniseadmete) tulenev müra.	Eeldatav oluline mõju jääb planeeringuala piiridesse. Lähimad eluhooned jäävad ca 180 m kaugusele rekonstrueeritavatest lauda-hoonetest, mis on tõenäoliselt piisav puhverala müra normtasemete tagamiseks.
Valguse mõju	Ehitusaegselt võib oluline mõju avalduda läbi ehitusmasinate ja projektiala valgustuse. Kasutusaegselt on olulisim farmikompleksi valgustus.	Valgusreostuse olulise mõjuga ala jääb reeglina valgusallika lähistele, kuid sõltub ka konkreetse valgusallika tugevusest ning ümbritsevast keskkonnast.
Mõju maakasutusele	Oluline mõju võib avalduda hõlmatava maa-ala kasutusviisi muutumises ning ka tuleviku kasutamisevõimaluste piiramises võrreldes olemasoleva olukorraga.	Füüsiline maakasutuse muutumine (maa põllumajanduslikust kasutusest väljaminek) toimub DP alal.
Mõju vaadetele ja maastikuilmele (visuaalne mõju)	Oluline mõju võib avalduda läbi vaadete piiramise.	Muutus maastikuilmes avaldab mõju lähipiirkonna elanikele.
Kliimamuutustega kohanemine	Tehakse kliimakindluse analüüs (kliimamuutustele vastupidavus).	Kliimamuutustest tingitud mõjud kavandatavale tegevusele on seotud tegevuspiirkonnaga.
Mõju inimese tervisele, heaolule ja varale	Oluline mõju võib avalduda läbi müra või valgushäiringu, visuaalse mõju, õhukvaliteedi, pinna- või põhjavee kvaliteedi halvenemise ja maakasutuse muutumise tõttu	Biogaasijaama riskidega seotud mõjuala jääb DP ala vahetusse lähedusse. Teiste võimalike mõjude mõjuala ulatus on kirjeldatud eespool.

Kuna kõigi KeHJS § 40 lõige 4 loetletud aspektide käsitlemine ei ole käesoleva KSH puhul asjakohane, on alljärgnevalt esitatud põhjendused, miks võib juba programmi etapis hinnata, et vastavad mõjud pole olulised ning mille põhjalikum käsitlemine pole KSH-s vajalik:

- Mõju kliimamuutusele – Kavandatav käitis hakkab tootma põllumajanduslikest kõrvalsaadustest (sõnnik ning taimsed söödajäägid) biogaasi. Substraatidest eraldub käesoleval ajal metaan välisõhku. Metaan on maailmas suuruselt teine kasvuhoonegaaside heite põhjustaja ja oma olemuselt tunduvalt tugevam kasvuhoonegaas kui CO₂. 1 tonn CH₄ heidet on võrdväärne 28 tonni CO₂-ga¹². Biogaasi tootmisel jääb seega iga-aastaselt vastavalt metaan välisõhku paiskamata. Eelnevast lähtuvalt on käitise tegevus kooskõlas eesmärgiga

¹² https://energy.ec.europa.eu/topics/carbon-management-and-fossil-fuels/methane-emissions_en

vähendada kasvuhoonegaaside heidet ja farmikompleksi tegevust ja mastaapi arvesse võttes ei ole eeldatav oluline mõju kliimamuutusi põhjustavatele teguritele, mistõttu ei ole otstarbekas detailsemalt analüüsida kavandatava tegevuse mõju kliimamuutusele;

- Mõju bioloogilise mitmekesisusele, mitmekesisusele, kaitstavatele loodusobjektidele ja Natura 2000 aladele – DP ala on intensiivselt haritud põllumaa, seega puudub oluline mõju bioloogilisele mitmekesisusele. Kavandatava tegevuse läheduses kaitsealuseid liike ei elutse ning Natura 2000 alasid ei paikne;
- Hinnang jäätmetekke võimaluste kohta – Ehitustegevusega kaasneb ehitusjäätmete teke, kuid kavandatava tegevusega ei kaasne püsivalt olulises mahus jäätmete teket. Biogaasi tootmisel ei kasutata jäätmeid vaid põllumajanduse kõrvalsaaduseid. Kavandatava tegevuse rajamise käigus ja selle käitamisel pole oodata jäätmeteket mahus, mis võiks ületada piirkonna keskkonnataluvust. Eeldusel, et jäätmed käideldakse vastavalt kehtivatele normidele, ei ole vajalik teemat detailsemalt KSH aruandes käsitleda;
- Piiriülene mõju – tegemist on tegevusega, mis ei asu riigipiiri läheduses. Piiriülest mõju pole põhjust eeldada.

6. KSH käigus kasutatav hindamismetoodika

Keskkonnamõju hindamisel kasutatakse traditsioonilist KSH protsessi. KSH protsess jaguneb kahte faasi:

- **KSH programmi** koostamine. KSH programm (käesolev dokument) on lähtekava, kuidas planeeritakse keskkonnamõju strateegiline hindamine (KSH) läbi viia, sh esitatakse eeldatavad mõjuvaldkonnad, kaardistatakse osapooled ja huvitatud isikud, analüüsitakse seoseid asjakohaste arengu- ja planeeringudokumentidega, määratletakse vajalike uuringute maht, pannakse kokku eeldatav tööühm ning pannakse paika protsessi läbiviimise ajakava;
- keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) läbiviimine ja aruande koostamine. **KSH aruanne** on kogu protsessi kokkuvõttev lõppdokument.

KSH protsess on avalik ning avalikkust kaasav. Protsessist teavitatakse avalikkust ning kõigil huvitatud isikutel on võimalus esitada omapoolseid seisukohti ning küsimusi. KSH programmi eelnõu ja KSH aruande eelnõu osas küsitakse seisukohta asjaomastelt asutustelt. Valminud KSH aruande tutvustamiseks ning seisukohtade saamiseks korraldatakse avalik väljapanek ning avalik arutelu. Avalikustamise käigus kirjalikult esitatud küsimused, ettepanekud ja vastuväited ning vastused neile lisatakse KSH aruande dokumendile.

Üldiselt on KSH-de (strateegilise hindamise) puhul sobivaimaks ja sisuliselt õigeimaks metoodikaks **vastavusanalüüs**. Vastavusanalüüsi käigus hinnatakse strateegilises dokumendis käsitletud alternatiivsete arengustsenaariumite vastavust antud strateegilise dokumendi puhul asjakohastele strateegilistele keskkonnanäesmärkidele. Vastavusanalüüs peab andma vastuse, kas erinevad arengustsenaariumid aitavad liikuda strateegiliste eesmärkide suunas või pigem töötavad eesmärkidele vastu.

Kuna aga antud juhul on strateegilise planeerimisdokumendiga (detailplaneeringuga) kaasnevad mõjud eelkõige lokaalse (mitte strateegilise) iseloomuga, siis täismahus vastavusanalüüsi läbi ei viida, küll aga käsitletakse strateegilise planeerimisdokumendi seost muude asjakohaste strateegiliste planeerimisdokumentidega (vt ptk 3).

Käesoleva KSH puhul on sobivaimaks meetodiks enam keskkonnamõju hindamisele (KMH-le) iseloomulikud meetodid, eelkõige **välismõjude analüüs**. Käesolevas KSH programmis on läbi viidud sõelumine, kus määratletud eeldatavalt olulised keskkonnamõjud (ja mõjud, mille olulisust ei saa käesolevas etapis välistada), mida välismõjude analüüsis käsitletakse.

Mõjude prognoosimisel, kirjeldamisel ja hindamisel kasutatakse KMH üldlevinud metoodikaid ning konkreetsete keskkonnategurite puhul valitakse sobivad spetsiifilised hindamismeetodid lähtuvalt mõju iseloomust ja ala spetsiifikast. Eeldatavalt kasutatakse primaarandmete vahetut analüüsi, sekundaarandmete analüüsi, kaardikihtide võrdlemise meetodit, eksperthinnangut, vajadusel eriuuringuid ning mainitud meetodite omavahel kombineerimist.

KSH protsessis avaliku arutelu läbi viimisel kasutatakse modereeritud diskussiooni meetodit.

KSH läbiviimiseks vajaliku informatsiooni kogumiseks peetakse käesoleva KSH programmi etapis vajalikuks järgnevate eksperthinnangute andmist:

- **kavandatava tegevusega kaasneva õhusaaste ja lõhna hinnang, modelleerimine;**
- **puurkaevude põhjaveevastuse eksperthinnang;**
- **kavandatava tegevusega kaasneva võimaliku müra mõju analüüs (eksperthinnang).**

Ülal mainimata valdkondlike eriuuringute ning välitööde vajadust KSH programmi etapis ette ei nähta.

7. DP ja KSH protsessi kaasatud osapooled

Vastavalt PlanS § 127 koostatakse detailplaneering koostöös valitsusasutusega, kelle valitsemisalas olevaid küsimusi detailplaneering käsitleb ning detailplaneeringu ja KSH koostamisse kaasatakse isikud, kelle õigusi planeering võib puudutada, isikud, kes on avaldanud soovi olla selle koostamisse kaasatud, samuti asutused, keda detailplaneeringu rakendamisega eeldatavalt kaasnev keskkonnamõju tõenäoliselt puudutab või kellel võib olla põhjendatud huvi eeldatavalt kaasneva olulise keskkonnamõju vastu, sealhulgas valitsusvälised keskkonnaorganisatsioonid neid ühendava organisatsiooni kaudu ning planeeritava maa-ala elanikke esindavad mittetulundusühingud ja sihtasutused.

Isikud ja asutused, keda strateegilise planeerimisdokumendi alusel kavandatud tegevus võib eeldatavalt mõjutada või kellel võib olla põhjendatud huvi selle strateegilise planeerimisdokumendi vastu on hetkeseisuga (detailplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise kavatsuse koostamise hetkel) esitatud alljärgnevas tabelis. Detailplaneeringu koostamise korraldaja esitab detailplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise programmi huvitatud isikute seisukohavõtuks.

Tabel 7.1 Detailplaneeringu ja KSH koostamise protsessi kaasatavad isikud või asutused

Isik või asutus	Mõju ja/või huvi	Ettepanekute küsimine
Tõrva Vallavalitsus	DP ala asub Tõrva valla territooriumil ja alal asuvad munitsipaalomandis avalikult kasutatavad teed. DP koostamise korraldaja.	Ettepanekuid küsitakse e-kirja teel.
Tõrva Vallavolikogu	DP ja KSH koostamise algataja ning DP kehtestaja.	Ettepanekuid küsitakse e-kirja teel.
Päästeamet	DP käsitleb tuleohutus-nõudeid. Tuleohutuse tagamine.	Ettepanekuid küsitakse e-kirja teel.
Terviseamet	DP-ga käsitletakse tervisekaitsenõuete rakendamist. Terviseameti huvi on kaitsta ja hoida Eesti elanike tervist ja toetada tervislikku elukeskkonna kujundamist.	Ettepanekuid küsitakse e-kirja teel.
Maa- ja Ruumiameti maaparanduse osakond	DP ala asub maaparandussüsteemide maa-alal ja DP alale ulatuvad süsteemide eesvoolud ning nende kaitsevööndid. Maa- ja Ruumiameti huvi on muuhulgas korraldada maaparanduse ja maakasutuse järelevalvet, korraldada maa kuivendusseisundi ja maaparanduse keskkonnamõju seiret ning tegutseda maaparandusalal tegutsevate ettevõtjate registri ja maaparandussüsteemide registri volitatud töötajana.	Ettepanekuid küsitakse e-kirja teel.

Regionaal- Põllumajandusministeerium	ja	DP ala jääb kirdeosas asub Tõrva valla üldplaneeringuga määratud väärtuslik põllumajandusmaa. Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi huvi maakasutuse vallas on kujundada maakasutuspoliitikat, et tagada põllumajandusmaa sihipärane ja kestlik kasutus.	Ettepanekuid küsitakse e-kirja teel.
Keskkonnaamet		DP elluviimisega võib kaasneda oluline keskkonnamõju. Keskkonnakasutuse ja looduskaitse poliitika elluviimine.	Ettepanekuid küsitakse e-kirja teel
Maa- ja Ruumiamet		DP-le heakskiidu andja ja kehtestamise ettepaneku tegija. Maa- ja Ruumiameti huvi on muuhulgas tagada jätkusuutlik ja kestlik maakasutus ning kvaliteetne ja tõhusam ruumiplaneerimine.	Ettepanekuid küsitakse e-kirja teel.
Transpordiamet		DP ala külgneb riigiteega –6 Valga-Uulu tee (põhimaantee). Vastutab ohutu, mugava ning kiire liiklemiskeskkonna arendamise eest.	Ettepanekuid küsitakse e-kirja teel.
Eesti Keskkonnaühenduste Koda		Keskkonnakaitse edendamine.	Ettepanekuid küsitakse e-kirja teel.
Olemasolevate või kavandatavate tehnovõrkude omanikud või valdajad (Elektrilevi OÜ, Eesti Lairiba Arenduse SA, Telia AS)		On vastutavad alal paiknevate tehnovõrkude eest.	Ettepanekuid küsitakse e-kirja teel.
Naaberkinnisasjade omanikud ehk piirinaabrid:		Isikute õigusi võib planeering puudutada. On huvitatud maa võimalikult kasulikust kasutamisest ja oma tervisest.	Ettepanekuid küsitakse e-kirja teel.
Papli	20801:004:1332		
Vahtra	20801:004:0006		
Herberti	82401:001:0179		
Kase	20801:004:1830		
Väike-Asu	20801:004:2240		
Soka	20801:004:0571		
Haaviku	20801:004:2380		
Soka	20801:004:0572		
Agenda	20801:004:1410		
Remmelga	20801:004:0001		
Õuna	20801:004:0007		
Ploomi	20801:001:0112		
Madise	20801:004:0670		
Tamela	20801:004:0660		
Sillaotsa	20801:004:0500		
Silla	20801:004:0840		
Saare	20801:004:0810		

Planeeritava maa-ala kontaktala elanikke esindavad mittetulundusühingud ja sihtasutused	Isikud ja asutused, keda eeldatavalt kaasnev kesk-konnamõju tõenäoliselt puudutab või kellel võib olla põhjendatud huvi eeldatavalt kaasneva olulise kesk-konnamõju vastu.	Ettepanekuid küsitakse e-kirja teel.
Laiem avalikkus	Võimalikud asjast huvitatud või mõjutatud isikud.	Teavitatakse üldiste info-kanalite kaudu (ajaleht, veebileht jm)

KSH protsessi etappidest teavitatakse erinevaid osapooli valdavalt e-kirja teel ning esitatud ettepanekutele antakse kokkuvõtlik tagasiside arvestamise/mittearvestamise osas.

Kaasamise viisidena kasutatakse:

- informeerimist – teavitus lehes, info kodulehekülgedel veebis, teavitus e-kirjaga, teated, avalikel infostendidel, mille asukohad on eelnevalt kokku lepitud;
- konsulteerimine, seisukoha küsimine – konkreetsed küsimused või töödokumentidega tutvumine, mille osas oodatakse tagasisidet võimalike täienduste osas;
- osalus – avalik arutelu, koosolekud, töögrupid.

Kokkuvõtte kaasamise etappidest lisatakse hilisemalt käesolevasse dokumenti.

8. KSH eeldatav ajakava

Detailplaneeringu ja KSH menetlemine toimub üheaegselt, mis võimaldab arvestada võimalikult suures ulatuses detailplaneeringu ellu viimisega kaasnevaid keskkonnamõjusid ja tagada seeläbi säästev ja tasakaalustatud ruumiline areng. Planeeringulahenduse kujundamine, lahenduse koostamine ja avalikustamine toimuvad paralleelselt ja integreeritult KSH protsessiga, mistõttu on kaasatud kogu menetlusse üheaegselt nii planeeringu koostaja kui KSH ekspert.

KSH programmi etapis prognoositud detailplaneeringu ja KSH protsessi orienteeruv ajagraafik on esitatud tabelis 8.1.

Tabel 8.1 KSH orienteeruv ajagraafik (võib muutuda protsessi käigus)

Detailplaneeringu ja KSH etapp	Toimumise aeg/täitmine
Detailplaneeringu ja KSH algatamine	Tõrva VV 16.10.2025 otsus nr 1-3/2025/14
KSH programmi koostamine	November - detsember 2025
Vastavalt PlanS § 81 lg 1 DP lähteseisukohtade ja KSH programmi kohta ettepanekute küsimine PlanS § 127 lõigetes 1 ja 2 nimetatud isikutelt ja asutustelt (tähtaeg seisukoha esitamiseks antakse mitte vähem kui 30 päeva)	September - oktoober 2026
KSH programmi (koos esitatud ettepanekutega) avalikustamine KOV-i veebilehel vastavalt PlanS § 81 lg 6 ja eskiislahenduse tutvustamine ja avalik väljapanek (mitte vähem kui 30 päeva)	November 2026
Arvamuste ja täienduste sisseviimine detailplaneeringusse	Detsember 2026
KSH aruande eelnõu koostamine	Jaanuar 2027 - märts 2027
Detailplaneeringu eelnõu koostamine	Jaanuar 2027 - märts 2027
DP ja KSH aruande eelnõu avalikustamine (kestab vähemalt 30 päeva vastavalt PlanS § 82 lg 1 ja 3 nõuetele); sellele eelneb avalikust väljapanekust teatamine vastavalt PlanS § 82 lg 4 ja 5 nõuetele enne avaliku väljapaneku algust KOV-i veebilehel ning ajalehtedes	Aprill 2027
Laekunud kirjalikele arvamustele vastamine (30 päeva jooksul peale avaliku väljapaneku lõppu vastavalt PlanS § 82 lg 8 nõuetele); KOV-ile põhjendatud seisukohtade esitamine arvamuste osas	Juuni 2027
DP ja KSH aruande eelnõu avaliku väljapaneku tulemuste avalik arutelu vastavalt PlanS § 83 nõuetele 45 päeva jooksul pärast avaliku väljapaneku lõppu. Avalikust arutelust teavitatakse hiljemalt 14 päeva enne avalikku arutelu vastavalt PlanS § 83 lg 2	Juuni 2027
30 päeva jooksul peale avaliku arutelu lõppu esitatakse avaliku väljapaneku ja avaliku arutelu tulemuste kohta info ajalehtedes vastavalt PlanS § 84 lg 1, kui avaliku väljapaneku ajal esitati kirjalikke arvamusi.	Juuli 2027
Avaliku väljapaneku ja avaliku arutelu tulemuste alusel tehakse DP-s ja KSH aruande eelnõus vajalikud muudatused vastavalt PlanS § 84 lg 2	August 2027
Vastavalt PlanS § 85 DP ja KSH aruande eelnõu kooskõlastamine ja arvamuse andmine 30 päeva jooksul (esitatakse kooskõlastamiseks PlanS § 127 lõikes 1 nimetatud asutustele ning teavitatakse § 127 lõikes 2 nimetatud isikuid ja asutusi võimalusest esitada detailplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande eelnõu kohta arvamust)	September 2027
Detailplaneeringu ja KSH aruande vastuvõtmine	November 2027

Detailplaneeringu avalik väljapanek (kestab vähemalt 30 päeva; avalikust väljapanekust teavitatakse PlanS § 127 lõigetes 1 ja 2 nimetatud isikuid ja asutusi enne avaliku väljapaneku algust)	November - detsember 2027
Detailplaneeringu avaliku väljapaneku tulemuste avalik arutelu (avalikust arutelust teavitatakse PlanS § 127 lõigetes 1 ja 2 nimetatud isikuid ja asutusi hiljemalt 14 päeva enne avaliku arutelu algust) 45 päeva jooksul pärast avaliku väljapaneku lõppu	Jaauar-veebuar 2028
30 päeva jooksul peale avaliku arutelu lõppu esitatakse avaliku väljapaneku tulemuste kohta info ajalehtedes vastavalt PlanS § 89 lg 1, kui avaliku väljapaneku ajal esitati kirjalikke arvamusi.	Veebruar-märts 2028
Avaliku väljapaneku ja avaliku arutelu tulemuste alusel tehakse DP-s vajalikud muudatused vastavalt PlanS § 89 lg 2.	Aprill 2028
Detailplaneeringu esitamine heakskiitmiseks	Mai 2028
Detailplaneeringu heakskiitmine. MaRU kiidab DP heaks või jätab selle heaks kiitmata 60 päeva jooksul vastavalt PlanS § 90 lg 2	Juuni - juuli 2028
Detailplaneeringu kehtestamine Tõrva Vallavolikogu poolt	August 2028

9. KSH programmi ja strateegilise planeerimisdokumendi koostajate andmed

Detailplaneeringu koostamise ja KSH korraldaja:

Tõrva Vallavalitsus

Kevade 1, 68605 Tõrva

Tel: +372 766 5310

E-post: torva@torva.ee

Detailplaneeringust huvitatud isik:

Hummuli Agro OÜ

Soe tee 12, 68410 Hummuli alevik

Tel: +372 515 7727

E-post: Toomas.Uiibo@agrone.ee

Detailplaneeringu ja KSH koostaja:

Hendrikson & Ko OÜ

Raekoja plats 9, 51004 Tartu

Tartu mnt 16, 10117 Tallinn

Tel: +372 7409 800

E-post: dge@dge.ee

DP koostamise/KSH korraldaja kontaktisik: Jane Mölder, tel +372 766 5318, e-post jane.molder@torva.ee

DP kontaktisik: Merlin Kalle, tel: +372 502 5549, e-post merlin@dge.ee

DP-st huvitatud isiku kontaktisik: Toomas Uiibo, tel +372 515 7727, e-post Toomas.Uiibo@agrone.ee

KSH kontaktisik: Krista Lahtvee, tel +372 5662 7084, e-post krista@dge.ee

KSH ekspertrühma liikmelisus ja hindamisvaldkonnad on toodud tabelis 9.1.

Tabel 9.1 KSH ekspertrühma liikmed

Töörühma liige	Vastusvaldkond
Krista Lahtvee (KMH litsents nr KMH0158, sh vastab KeHJS § 34 lg 4 nõuetele)	KSH juhtekspert, programmi ja aruande kvaliteedikontroll, mõjud pinnasele, valguse mõju, mõju maakasutusele, visuaalne mõju, kliimamuutustega kohanemine, mõju inimese tervisele, heaolule ja varale. <i>Vastavalt KeHJS § 34 lõikele 5 võib detailplaneeringu elluviimisega kaasnevat keskkonnamõju hinnata või hindamist juhtida KeHJS § 14 lõike 1 kohane juhtekspert – st keskkonnamõju hindamise litsentsi omav ekspert. Juhteksperti KMH litsents ja KSH juhteksperti nõuetele vastavuse kinnitus on esitatud programmi Lisas 2.</i>
Kady Mäesalu	Projektijuht, piirkonna üldise loodus- ja maakasutuse ning keskkonnaningimuste kirjeldus, kaasamise korraldamine.
Marek Bamberg	Mõju atmosfääriõhule, lõhnaga kaasnev mõju
Veiko Kärbla	Müra- ja vibratsiooniga kaasnev mõju
Ingrid Vinn (KMH litsents nr KMH0168)	Mõju veekeskkonnale
Kartograaf	Jürgen Pikk

10. Planeeringu ja KSH-ga seotud isikute ja asutuste ettepanekud

Vastavalt planeerimisseaduse § 124 lg 7 ja 9 küsitakse DP lähteseisukohtade ja KSH programmi kohta ettepanekuid planeerimisseaduse § 127 lõigetes 1 ja 2 nimetatud isikutelt ja asutustelt.

Peatükki täiendatakse pärast ettepanekute laekumist.

Lisad

Lisad on kättesaadavad lingilt: [KSH_programmi_lisad_avalik](#)

Lisa 1. KSH algatamise ja avalikustamisega seotud dokumendid

Lisa 2. KSH juhteksperdi vastavus seaduses toodud sätetele